

Despre lumea televiziunilor de știri

Ciprian CIUCU

Observatorul Cultural #4

Dacă n-ați avea într-o zi treabă și ați vizita diverse birouri de politicieni cu funcții prin Parlament, ministere, agenții, primării mari, președinție et cetera, ați găsi invariabil plasmăle cu diagonala de un metru și jumătate deschise pe unul dintre posturile principale de știri, derulând în surdină dezbaterile politice. Armatele de consilieri, de consultanți și experți ar beneficia și ele, într-un colț al biroului, de același consum cultural oferit invariabil de Realitatea TV, Antena 3 și, mai rar, N24. Nu că ar fi rău să avem o clasă politică și o clasă birocratică mereu informată, mereu luând pulsul țării. Dar, ceea ce vrem să subliniem aici este puterea politică de care beneficiază respectivele televiziuni de știri, și trusturile de presă pe care le reprezintă și, implicit, patronii de media din această țară, fiind mereu prezenți în birourile în care se iau decizii mai mult sau mai puțin importante. Invitată la o emisiune audio transmisă on-line de către *Hotnews.ro*, Alina Mungiu Pippidi, președintă SAR și raportor independent pentru Freedom House, declară: „Concentrarea media este extraordinar de periculoasă. Și eu, care scriu raportul Freedom House, anual, am văzut: acum cîțiva ani am raportat că erau 14 patroni, în anul următor erau 9 patroni, și acum am ajuns pe la vreo 4 patroni. Asta nu e normal. Avem mari proiecte constituționale, dar aici realmente avem nevoie de o lege care există în majoritatea țărilor civilizate” [legea antitrust]. Argumentele ana-

listei se mai refereau atît la proasta pregătire profesională a jurnaliștilor, cît și la presiunile la care sînt aceștia supuși de interese corupte. Chiar dacă nu avem șansa să trăim într-o democrație autentică, avem neșansa să trăim într-o telecrație cît se poate de autentică. Astăzi, politicienii nu dau nici pe departe seama cetățenilor, cît dau seama moderatorilor de show-uri politice televizate și invitaților lor analiști. Cetățenii sînt importanți numai în măsura în care aceștia pot fi mobilizați într-o direcție sau alta de către televiziuni. Astăzi, singura valoare a unei politici publice sau a unei măsuri luate de către stat este valoarea de știre: trebuie să conțină polemică, inedit, personalități în context și să afecteze un număr mare de oameni. Și cam atît. Dacă nu are valoare de știre, nu există. Și dacă nu există ea, nu va fi pusă în practică. Dar dacă valoarea de știre ar fi totuși singura care ar dicta politica editorială a unei televiziuni de știri, măcar ar fi cît de cît bine. Criteriul acela care spune că trebuie să „afecteze un număr mare de oameni” ar salva situația. Dar, din păcate, în fluxul de informație dintre o redacție și cetățeni se mai infiltrează și politica editorială, politică întotdeauna dictată de către Patron. „Dacă America a ajuns să nu fie guvernată de NBC este pentru că a existat această lege antitrust”, mai spunea Alina Mungiu Pippidi. În România, redacțiile nu concurează în mod real. Nu trăiesc din publicitate sau din alte forme de abonamente, ci, în principal, din banii făcuți în altă parte. Emisiunile sînt redundante, ce ni se servește seara ni se servește și dimineața, iar

ce ni se servește peste zi, ni se servește permanent, și seara. Cei care au urmărit televiziunile de știri în ultimii ani au asistat la mii de ore de timpertii politice care, pînă la urmă, nu ne-au servit la nimic. Am avut impresia că vedem dincolo de ecrane, că s-a transparentizat viața politica românească, un timp ce priveam hipnotizați plinsetele și hăhăielile politicienilor, dezbateri aflate parcă într-un permanent climax și exerciții de retorică asortate cu agramatismes penibile. Și la ce ne-a folosit dacă i-am crezut pe ei, pe politicieni, și pe cei care-i întăritau de pe margine, cu pixurile în mînă și cu microfoanele la rever? Băsescu a dat mina cu Geoană și, implicit, cu Năstase, Boc cu Iliescu și toți cu toți!? Păreau ireconciliabili! Cum se face că acum sînt împreună?! Oricum, sîntem un popor ce pare incapabil de memorie colectivă și acesta este unul dintre motivele pentru care politicienii își permit mai orice în țara asta. Dar dacă noi uităm, dacă televiziunile uită și politicienii se fac că uită, avem astăzi șansa unui rezervor de memorie digitală: Internetul. Vă recomand și vă promit că este reconfortant să accesați YouTube și să tastați drept cuvînte-cheie numele unei televiziuni de știri și numele unor politicieni aflați în campanii electorale, să revedeți ce-și spuneau unii altora prin campanii.

Cea mai perversă formă de televiziune este aceea care se dă drept purtătoare de cuvînt a cetățeanului și care propune, folosind pseudo-specialiști, de fapt comentatori mediocri în haine de profesioniști, campanii proprii, care vizează impunerea anumitor măsuri cu efecte economice. Ați văzut cum guvernarea trecută, slabă în Parlament, a fost la cheremul campaniilor deșănțate ale televiziunilor, privind ba regimul taxei auto, ba majorarea nefundamentată a pensiilor și a salariilor unor categorii de bugetari, măsuri care, fără concursul televiziunilor de știri, nu puteau fi impuse draconizatului guvern Tăriceanu, măsuri care astăzi se dovedesc a fi cît se poate de proaste și de criticate de aceleași televiziuni de știri.

Plimbări gramaticale

Antoaneta TĂNĂSESCU

Observatorul
Cultural pg. 15

O carte surprinzătoare, „în nune”, cum ar fi exclamat cu umbră și admirație, dacă ar fi răsfoit-o, un personaj călăreșcian.

În primul rând, cred, și pentru că trebuie început de undeva, recurg la această binecunoscută formulă, cred, deci că volumul reușește să transforme lumea gramaticii, cu regulile, definițiile și excepțiile ei cu tot, într-un palpitant spectacol. Pe care cititorii, din lojă, de la balcon sau de la galerie, îl urmăresc fascinați de construcția incitantă a ansamblului, dar și de pregnanța replicii, a detaliului. Ești COOL și dacă vorbești corect (autorii sunt nouă cercetători de la Institutul de Lingvistică „Jorgu Iordan-Al. Rosețti”, cu media de vîrstă în jur de 27 de ani) actualizează un program de acțiune inițiat de Consiliul Național al Audiovizualului, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Academia Română, program dedicat celor de comunicație/mass-media din școli, unde, de

fi trebuit să se spună...”; 4. Scurte comentarii; 5. Exerciții care limpezesc și largesc orizontul cazului. Iar acesta este mai totdeauna, datorită unei tenace persistențe în limba mass-media, general cunoscut: broșe, esact, leuropa, noștrii, ma lout, legi pt. a se proteja, legi ptr. a se proteja, fiul, a primit, substantivuri, vroiam să întreb, declarația care o dau, ora doisprezece, transfer a unor jucători, ca și ghid etc... În ceea ce privește domeniul topicii, al lexicului, semanticii sau stilisticii, ar fi nevoie de un spațiu generos care să poată cuprinde poveștile surzate, bă, lo-mi bag picioarele în ea de muzică, poți să rămi cretinule pe telefon. Volumul Ești COOL și dacă vorbești corect are la final un îndreptar eficient „Cum să rezolvi unele exerciții?”, indică o „Bibliografie orientativă” (diciționare și gramatici de bază, reviste de specialitate, resurse electronice, emisiuni), în sfîrșit, dă imaginea rezultatelor a patru etape de monitorizări (octombrie 2007-mai 2008, 1.050 de ore de emisie, 9 posturi de radio și 13 de televiziune), ca și tabloul si-

noptic cu sancțiunile aplicate de CNA pentru fiecare etapă de monitorizare. „Sintezele pe care le expunem conțin și unele greșeli pe care nu le-ai întîlnit în paginile cărții noastre. Te invităm să le descoperi! Acesta este ultimul exercițiu în această carte, dar nu uită să fii mereu atent la modul cum te exprimi, învățînd din greșelile altora.”

Și, în încheiere, numele celor nouă „autori zimbăreți” (să fie zîmbetul alt nume pentru ironia postmodernă?): Blanca Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Carmen Mirzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, Marina Rădulescu Sala, Rodica Zafiu. Veritabili „piloți de încercare”, ei au pășit primii în aerul tare al experimentului școlar și lingvistic. Au defrișat terenul și au fixat cîteva dintre bornele de semnalizare. Rămîne ca instituțiile care au demarat acțiunea să le dea șansa de a o continua cu alte propuneri care să ajungă la viitoare generații de elevi și profesori. Deoarece și pentru noi, și pentru cei ce vor veni după noi, vorbirea este adevărata carte de vizită. Vorbim cum gîndim. Iată însă o frază care are sens și dacă se citește de la dreapta la stînga. ■